

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

המדת ימים HEMDAT YAMIM

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבוּעַ שׁוֹפְטִים תשפ"ד

קבלת גרים בימי אתחלתא דגאולה, וידע כל פעול (חלק ד')
הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

בשבוע שעבר, בפרשת ראה, סיכמנו שבדורנו, דור של אתחלתא דגאולה, עלינו לפעול בשני תחומים: א. הגברת התנועה שכבר קיימת, של לא יהודים שרוצים לשמור שבע מצוות בני נח ב. עידוד גרי צדק, המעוניינים באמת ובתמים להצטרף לעם ישראל לשם שמים, ולא, ח"ו, כדי ליהנות משולחן מלכים. הבאנו גם את דברי הריטב"א שכתב, שגם בימי דוד ושלמה קיבלו גרים שכאלה, כמובאר בסוגיא יבמות (דף עט ע"א). נביא עתה ראיות נוספות לכך שגם בימי דוד המלך קיבלו גרים שהצטרפו לעם ישראל בכל לבבם ובכל נפשם, והיו מוכנים גם למסור את נפשם במלחמת השחרור בהנהגת דוד המלך, לפני שלשת אלפי שנים.

הנביא מספר לנו מי הצטרף לדוד כאשר ברח מירושלים בעקבות מרד אבשלום. וז"ל הכתוב: "וְכָל הַכְּהֹנֵי וְכָל הַפְּלִי וְכָל הַגִּתִּים שֶׁשָׁ מְאוֹת אִישׁ אֶשְׁרֵי בָּאוּ בְּרָגְלוֹ מִגַּת עֲבָרִים עַל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ" (שמו"ב טו, יח). החלק הבא של הפסוק לא ברור "וְכָל הַגִּתִּים שֶׁשָׁ מְאוֹת אִישׁ אֶשְׁרֵי בָּאוּ בְּרָגְלוֹ מִגַּת". מי הם הגיתיים, מהיכן באו, מתי באו ומה פירוש בְּרָגְלוֹ? כידוע, גת היא עיר פלשתית, שבראשה מלך אכיש. הראשונים הציעו כמה הסברים. יונתן תירגם: "וְכָל גִּתָּאִי שֵׁית מָאָה גְּבָרָא דְאַתָּן עֲמִיה מִגַּת". הרד"ק הבין שיונתן תירגם "בְּרָגְלוֹ" במשמעות של "דְּאַתָּן עֲמִיה", כלומר, 'אלו שעמו', כשהכוונה היא לאיתי הגיתי שעמד בראשם.

אחרי בקשת המחילה, הבנתו של הרד"ק, איננה מוכרחת, שהרי הפסוק עוסק בדוד ולא באיתי, ואז משמעותו היא שאותם ש מאות איש באו עם דוד מגת לפני שנים רבות, כאשר דוד נטש את אכיש מלך גת ועלה למלך בחברון. יונתן לא חיווה את דעתו בשאלה האם הגיתיים הללו היו נכרים-פלישתים, שגרו במקור בגת והצטרפו אל דוד, או ישראלים, שגרו שם ונקראו על שם מקומם? גם אם מדובר בנכרים, יתכן בהחלט שהם התגיירו לאחר שהושפעו מאישיותו המיוחדת של דוד. מדברי רב נחמן בסוגיא בעבודה זרה (מד, ע"א): "איתי הגיתי בא וביטל עבודה זרה והתירה בהנאה מעשה שרק אינו יהודי יכול לעשות), מוכח שהבין שאיתי ואנשיו נשארו בגייתם (לפחות עד המלחמות כנגד בני עמון). הרד"ק הביא דעה זו, אבל הוסיף: "ולפי דעתי כי ישראלים היו, שהיו מתגוררים בגת ובאו עתה לעזרת דוד". לדעתו, "בָּאוּ בְּרָגְלוֹ" פירושו: 'בעבורי', כמו: "וַיִּבְרַךְ ד' אֶתְךָ לְרַגְלֵי" (בראשית ל, ל) – "בעבורי".

בשיפולי גלימתו נאחו ונוספו כי מסתבר לפרש "בָּאוּ בְּרָגְלוֹ" במשמעות של 'בגללו' וכמו שהצענו לעיל בעקבותיו, אבל לא מסתבר לפרש כי באו עתה, שהרי עזיבת ירושלים נעשתה בחופזה והדרך הארוכה מגת ארכה בוודאי יומיים-שלושה, לכל הפחות. לכן, נחזור להצעתנו, כי איתי וש מאות הגיבורים שבראשם עמד, היו במקור פלישתים, והם הצטרפו למחנהו של דוד, אם כגרי צדק ואם כגרי תושב (העוברים גם הם תהליך גיור שיש לו משמעות הלכתית, אומנם לא כגיור מלא), שנים רבות לפני מרד אבשלום. בראש הגדוד הגיתי עמד איתי הגיתי הנזכר בפסוק הבא: "וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל אֶתִי הַגִּתִּי לָמָּה תֵּלֵךְ גַּם אֶתָּה אֲתָנוּ ..." (שמו"ב טו, יט). דוד הציע לאיתי שלא להצטרף למחנהו, ולהעדיף את טובתו האישית, על פני הצורך הלאומי. איתי סירב להצעתו של דוד והצטרף עם אנשיו למחנהו. כמה חודשים מאוחר יותר העמיד דוד את איתי בראש שליש מן הצבא שהגן על דוד ואנשיו מפני מחנהו הגדול של אבשלום, כמתואר בכתוב: "וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת הָעָם הַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד יוֹאָב וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד אֶחָי וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד אֶתִי הַגִּתִּי..." (שם, יח ב). נציין כי בראש יחידותיו של דוד עמדו גרים נוספים כמו אַחִימֵלֵךְ הַחֹתִי (שמו"א כו) ואוֹרֵיָה הַחֹתִי (שמו"ב יא, ג; שם כג, לט) (לא נאריך כאן בסוגיא זו).

נחזור לימינו אלה, ונפנה את תשומת לב הקוראים לציבור של מאות אלפים, שעלו מברית המועצות לשעבר. ציבור שנחלק לשתים קבוצות:

הראשונה, אלה שאינם יכולים להוכיח את יהדותם בגלל השואה הנוראה, ובגלל השלטון הקומוניסטי שרדף כל סממן של יהדות. לעשרות אחוזים מהם הצענו את הפתרון של בדיקות MitDNA שבאמצעותן ניתן להוכיח מוצא משפחתי יהודי, בעזרת סממנים גנטיים מובהקים שעוברים אך ורק דרך האימהות. תשובה מפורטת, שנחתמה אישית גם ע"י הגרז"ני גולדברג זצ"ל, מופיעה בשו"ת במראה הבזק ח"ט תשובה ל'. פתרון זה מיושם בשטח וגם הציבור החרדי מעודד אותו. נתפלל שהשימוש בו ילך ויגבר. תורה בדרכי נעם, שאינה מוותרת בשום פנים ואופן על עקרונות ההלכה, תורה שמאירה פנים והמאור שבה מחזק את שומריה ואת הדבקים בה, תחזק ותעודד כיוון זה.

הקבוצה השנייה היא בעלי אזרחות ישראלית מכח חוק השבות. חלקם הגדול מזרע ישראל, צאצאי הסב או האב היהודי, שאינם יהודים על פי ההלכה, והצטרפותם לעם ישראל תלויה בגיור על כל פרטיו. הם חיים בקרבנו ואם לא נקרב אותם ונציע להם "תורת חסד", שמבטיחה על פי אמונתנו חיים ערכיים מאושרים ונעימים, הם עלולים להיטמע בקרבנו ללא גיור.

הלחימה כתף אל כתף, המתרחשת ביחידות צה"ל, והאמונה שהקרינו סביבם הלוחמים שבאו מעולם התורה, חיברה אליהם רבים מחבריהם היהודים וגם את אלה שאינם. הדרך אל האחדות עוברת גם דרך האיחוד בין הקב"ה לבניו. תורה מאירת פנים תחזק את האחדות מכל הבחינות.

תנאי הכרחי, אומנם בלתי מספיק להשגת האחדות, הוא ההתרחקות מכל סממן של דיבור מפלג. נרבה אהבה של כולם ולא נגרר בשום פנים ואופן למחוזות השנאה, גם של בני פלוגתא.

נציין את יום השנה לרבים שנרצחו ביום שמחת תורה האחרון בהדגשת סממן האחדות וכך נכבד את זכרם. זיכרון ללא אחדות פוגע, ח"ו, בזכרם של הקדושים שנהרגו על ידי רוצחים שונאי ישראל, הרוצים לראות בחורבנה של מדינת ישראל ובקריעת החברה הישראלית לגזרים. לא ניתן להם, חלילה, את מבוקשם!

נתפלל להצלחת חיילי צה"ל וכל כוחות הביטחון, לרפואה שלמה לפצועים, לנחמה למשפחות השכולות ולהחזרת כל החטופים במהרה.

(לשיעורי הרב יוסף כרמל ביוטיוב)

לעיני הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

לְעֵי לֹוִי זְשֵׁבַת

הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	מר משה וסרצוג כ' בתשרי תשפ"א	פרופ' ישראל אהרוני י"ד בכסלו תשפ"ג	הרב ד"ר ג'רי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב
ר' שמואל וגבי רבקה ברנדמן ט"ז בטבת תשפ"ג / ח' באייר תשפ"א	מר יצחק וגבי נעמי טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א / י"ד אדר ב' תשפ"ד	הרב ראובן וחיה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	מר שמואל וגבי אסתר שמש י"ז בסיוון / כ' באב
הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד	מר זליג וגבי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר יצחק וגבי נעמי טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א / י"ד אדר ב' תשפ"ד	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	ר' מאיר וגבי שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	הרב אשר וגבי סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
בלהה בת ישראל מרמורש א' מנחם אב תשפ"א	מר זליג וגבי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר יצחק וגבי נעמי טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א / י"ד אדר ב' תשפ"ד	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	ר' מאיר וגבי שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טויבע כרמל י"ח באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט
הרב נפתלי צבי יהודה בר אילן מנחם אב תשפ"ד	מר זליג וגבי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר יצחק וגבי נעמי טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א / י"ד אדר ב' תשפ"ד	גב' מירה קושיצקי נלב"ע כ"ב בסיון תשפ"ג	גב' מירה קושיצקי נלב"ע כ"ב בסיון תשפ"ג	גב' ג'ולי קושיצקי י"ט באדר ב' תשפ"ב

Eretz Hemdah **ארץ חמדה, ע"ר**

רח' ברוריה 2, ירושלים 91080

info@eretzhemdah.org Tel: 02-5371485 טל: WWW.ERETZHEMDAH.ORG

חמדת השבת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית "מורנו" מבית 'ארץ חמדה'

השימוש בקרח בשבת – קווים מחשבתיים

כלה קציר, עבר קיץ, ואנחנו עדיין בחום גדול. אנשים רוצים להוסיף קרח לשתייה שלהם, ושואלים אם הדבר מותר.

הגמרא במסכת שבת (דף נא ע"ב) מביאה ברייתא האוסרת לרסק את הקרח בשבת, אך מתירה לשים את הקרח בכוס. חלקו ראשונים מדוע אסור לרסק את הקרח:

רש"י מבאר שיצירת צורת הצבירה החדשה היא מלאכה, הוא עושה פעולה הדומה לבריאה, וזה אסור. כך גם משמע מספר התרומה, שלמד מאיסור ריסוק הקרח שאסור להפשיר שומן בשבת, מפני שהוא מוליד. כלומר, יצירת מצב הצבירה החדש אסור. אך הרמב"ם (הלכות שבת כא יד) פוסק את איסור ריסוק הקרח באמצע איסור סחיטת פירות. הר"ן (על הרי"ף דף כג ע"ב) מסיק שלפי הרמב"ם האיסור הוא משום שיש בכך דמיון לסחיטה, האסורה בשבת משום מלאכת דש (יש מקום לדון אם הכוונה היא שרסיסי הקרח דומים לדישה של גרעינים, או שהכוונה היא שהמים היוצאים דומים למיץ היוצא מפירות).
הבדל פרשני זה משפיע על הבנת ההיתר המובא בברייתא: מדוע מותר להניח את הקרח בתוך הכוס?
לפי רש"י הכוונה היא שמותר להניח את הקרח בתוך כוס שיש בו משקה, מפני שהמים שנוצרים מכך אינם ניכרים בפני עצמם, ובריאת המים אינה ניכרת.

לפי הרמב"ם והר"ן האיסור הוא על מעשה הדומה לדישה וסחיטה. אך הנחת הקרח בכלי אינה דומה לפעולות הללו, ולכן אין בה איסור. מותר להניח קרח בתוך כלי, מכיוון שאין כאן ריסוק פעיל.
הרמב"ם מביא בשם התוספתא היתר נוסף: לרסק את הקרח לתוך משקה, מפני שהפעולה אינה נראית כסחיטת הפרי.

להלכה השו"ע (סימן שכ סעיף ט) פוסק כדברי הרמב"ם, ומתיר להניח את הקרח בכוס ריקה, וכן לרסק את הקרח לתוך משקה.

ובכל זאת לכאורה יש להקשות: מדוע הרמב"ם והר"ן חולקים על רש"י? לכאורה שינוי מצב הצבירה דומה ממש לבריאת דבר חדש. באמת מפתיע שמותר לגרום לשינוי של מצבי צבירה, לכאורה אין לך בריאה גדולה מזו?

כתבנו מספר פעמים על יסוד כללי בהלכות שבת. הקב"ה ברא את העולם בשישה ימים, ומסר את העולם בידי האדם לעבדה ולשמרה. כלומר, לעבד את חומרי הגלם הטבעיים שיש בעולם באופן שיאפשר את השימוש של האדם. כבר שאל טורנסרפוס את רבי עקיבא אם מעשי ה' גדולים או מעשי האדם, וענה לו רבי עקיבא שמצוות ברית המילה מדגימה שעל האדם להשלים את הבריאה. לכן אנו חורשים וזורעים ומגדלים זרעים ודשים וטוחנים אותם ולשים את הקמח ואופים לחם ועליו אנו מברכים את

ה' "המוציא לחם מן הארץ". כלומר, אנו מזהים שהקב"ה נמצא בשורש של היצירה הזאת, וכל מה שפיתחנו זו השלמה של הבריאה האלוהית.

באה שבת והקב"ה אומר לנו לשבות. בכניסה לשבת 'כל מלאכתך עשויה'. עלינו להתייחס לעולם כעולם המוכן לשימוש שלנו, ואין לנו כיצד לשפר ולשפץ אותו עבורנו.

הדבר הופיע בשני דיונים בעבר:

א. **בהקשר של קריעה על המת בשבת: למדנו** שזהו דין ייחודי, שכן אין כאן מלאכה המכילה את השימוש בעולם, אלא זה עצמו השימוש (משל היינו אומרים שאכילה זו מלאכה בשבת – זהו השימוש). למדנו שם על ההשלכות של הדבר על גדרי מלאכה שאינה צריכה לגופה.

ב. **בהקשר של מוקצה**: אמנם מוקצה הוא איסור דרבנן, אך המוקצה הבסיסי ביותר הוא המוקצה מחמת גופו. האיסור להשתמש בעצים ואבנים, את חמרי הגלם שטרם עברו את העיבוד לפני השבת, אסור מדרבנן, אך במהות הדבר הזה עצמו דומה מאוד לעשיית מלאכה. לקחת אבן ולהתחיל להשתמש בה בשבת היא כמו הכשרת האבן לשימוש בשבת (אמנם ללא מלאכה מעשית, כמו סיתות ותיקון האבן, אך המהות שווה). זו מקבילה דרבנן של היסוד של הלכות שבת: לקיחת חמרי הגלם שניתנו לנו בעולם והכנתם לשימוש של בני האדם.

העולה מכל זאת הוא שהמלאכות האסורות בשבת אינן מלאכות של בריאה: את הבריאה הקב"ה סיים בששה ימים. המלאכה שנאסרה היא לקחת את חומרי הגלם שברא הקב"ה ולעצב ולהכין אותם לשימושנו. לכן אין מלאכת 'בורא': אם האדם מסוגל, מותר לו לברוא בשבת. מהות אבות המלאכה הם דווקא לקיחת הדברים שכבר נבראו ועיבוד נוסף שלהם. לכן הרמב"ם והר"ן (ורוב הראשונים) חולקים על רש"י והתרומה, ואינם אוסרים את ריסוק הקרח מצד יצירת מצב צבירה חדש. לכן אין כל איסור להניח את הקרח בכוס, מלאה או ריקה, בשבת.

ארץ חמדה – קישור לשיעורי "מורנו" ביוטיוב

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה, בתוך שאר חולי עם ישראל:

שמואל בן ברוריה	ניר רפאל בן רחל ברכה	חנה בת אוריה	טל שאול בן יפה	מיכאל אלכסנדר אברהם בן שרה מלכה
אוראל בן דליה	רות צפורה בת חנה	נטע בת מלכה	הילל בן תמר שפרה	משה בן רחל
מאירה בת אסתר	הילה צפנת בת שרה טובה	שלומית בת לאה	ישי בן מרים	חוה ראנלה בת פיילא
שלמה בן שלומית	עובדיה בן אסתר מלכה	נעם בן שלומית	עודד בן חיה	חיים מרדכי פרץ בן אסתר מילכה
ר' יצחק בן ברינדל גיטה	ניר יצחק רפאל בן יפה	רבקה בת שרה בלה	מינדה לאה בת ליפשה	

שׁוֹ"ת בְּמִרְאֵה הַבְּזֵק

(מתוך ח"ב)

New York, USA

ניו-יורק, ארה"ב
שבט תשנ"ב

דין כהן שאשתו נבעלה לגוי בצעירותה ואשר חזקת כהונתו קלושה ומתבססת על דברי אביו המבזה את היהדות

שאלה

באו לפניי בקהילתי בעל ואשתו, בני עשרים ושמונה, שחזרו בתשובה לפני שנה וחצי, אחרי שהתחתנו. האיש הזה אומר שהוא כהן. הוא אמר לי שאשתו, כשהייתה בת שמונה עשרה, התחתנה עם גוי לתקופה קצרה, בערך חדשיים. הוא ידע מזה לפני שהם התחתנו, אלא שלא ידע שאסור לכהן לישא אשה כזאת.

לשאלתי, איך הוא יודע שהוא כהן, הוא השיב שאביו אמר לו כך, אבל אין ראיה משום אדם אחר, מאחר שכל הקרובים או שמתו או שאינו מתייחס אליהם בכלל. אביו אינו שומר תורה ומצוות (ואפילו אוכל ביום הכפורים, רח"ל). אביו של האבא נפטר לפני שנולד הבן שעכשיו גר בקהילתי. על המצבה של אביו של האבא כתוב "הכהן". אבא של האיש שגר בקהילתי אומר שהוא יודע שהוא כהן, כי כך אמר לו אביו. אביו של האבא התפלל בשבתות בבית הכנסת, אבל גם הוא לא היה דתי (אכל נבילות וטריפות). מענין שאבא של האיש בקהילתי אומר, שאף פעם בחייו לא שמע על ענין נשיאת כפיים.

האיש שגר בקהילתי אמר לי שאפילו כשלא היה דתי, הוא הרגיש שיש לו אחריות כלפי היהדות, כי הוא ידע שהוא כהן. עכשיו הוא בא אלי ורוצה לדעת את מצבו.

לזוג יש שתי בנות צעירות. כמובן, הם מאוד דואגים בגלל המצב שבו הם נמצאים. כמובן שזה שעת הדחק גדול עד מאוד. כדי להציל את חיי משפחה זו, האם יש לסמוך על היתר שנמצא באגרות משה אבן העזר חלק ד' סימן ל"ט, שם כותב הרב משה פיינשטיין זצ"ל שאם האיש לא שמע משומר תורה, אין לסמוך על חזקת כהונה שלו.

עוד נקודה חשובה אחת. אני מכיר את הזוג רק כחודש. הם רק עכשיו מתחילים ללמוד הרבה דברים חשובים בענייני שמירת המצוות. איני יודע אם לא ישובו לסורם הרע אם אגיד להם שחייבים להתגרש.

הגענו לזה, כי האשה שנבעלה לגוי גלתה את זה לאשה אחרת בקהילה והאשה השניה אמרה לה שהיא מוכרחה לדבר עם הרב. כעת אני פונה אליכם להוראה במצב הקשה הזה. האם מותר לי להגיד לו שהוא אינו כהן ומותר לו להישאר עם אשתו?

תשובה

- בתשובה לשאלתך ולאחר שקיבלנו הבהרותיך באמצעות הטלפון, כי:
- א. אביו של השואל שהוא מקור הידיעה אודות הכהונה, לא בא לבית הכנסת, איננו עולה לתורה ככהן, מעולם לא נשא את כפיו והוא מוגדר על ידיך כאדם ה"מבזה את היהדות".
 - ב. גם אבי אביו של השואל לא נשא את כפיו ככהן וכנראה גם לא עלה לתורה ככהן.
 - ג. הכתיבה על המצבה היא על פי הוראת אבי השואל.
 - ד. הרי שעל פי המתואר בשאלתך ועל סמך ההבהרות שניתנו טלפונית, נראה שאפשר לדמותו לפסקיו של הגאון הרב משה פיינשטיין ב"אגרות משה" אבן העזר ח"ד סימנים יא¹, לט² ומא³.

¹ "אין לאוסרו מכיון שהחזקת עצמו לכהן הוא ע"פ אמירת אביו שאין לו נאמנות".
² "מ"מ ודאי יש לחוש שיחזור לסורו, ובשביל חשש שבא מאנשים רשעים שאינם נאמנים כלל אין לאסרם, כל זמן שאין לנו ידיעה מאיש כשר".
³ "כי הראיה שנכתב כן על מצבת קברו אינו ראיה ברורה, דהא ליכא שום חותם על זה".

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
 הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
 ראשי הכולל
 גם אני מאשר:
 הרב שאול ישראלי

ארץ חמדה – קישור לשו"ת במראה הבזק באתר

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

<p>לעיין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לעיין רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לעיין גב' לורין הופמן ז"ל</p>	<p>לעיין חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לעיין סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
--	---	--	---	--

לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

